

**DALŠÍ PROFESNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
PRÁVNÍ ÚPRAVA A STAV VE VYBRANÝCH
EVROPSKÝCH ZEMÍCH**

Ing. Mgr. Jan Němec

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

Obsah:

FINSKO	2
NORSKO	5
PORTUGALSKO	7
RAKOUSKO	9
ŠVÉDSKO	11
VELKÁ BRITÁNIE	13

Finsko

Oblasti dalšího profesního vzdělávání se v dnešním Finsku věnuje asi jeden tisíc institucí (s přihlédnutím k počtu obyvatel země poměrně vysoké číslo), v 90. letech minulého století byl zaznamenán výrazný nárůst v jejich počtu a počtu poskytovaných kurzů. Některé z těchto institucí se zaměřují pouze na vzdělávání dospělých, většina z nich však poskytuje kurzy jak dospělým, tak i mladým, tedy osobám, které ještě nevstoupily na pracovní trh. Vzdělávání dospělých se věnují i univerzity a technické školy, stejně jako některé firmy pro své vlastní zaměstnance.

Tradičně se finský systém dalšího profesního vzdělávání dělí na dvě hlavní oblasti:

- všeobecné vzdělávání,
- profesní vzdělávání a školení.

Právní regulace je v kompetenci parlamentu, a to včetně vymezení finančních prostředků z rozpočtu, vláda pak prostřednictvím vyhlášek specifikuje zákonná ustanovení a definuje základní zásady státní politiky vzdělávání v pětiletých plánech.

Právní úprava

Finská legislativa upravující oblast školství a vzdělávání prošla koncem 90. let minulého století komplexní reformou, zejména pak decentralizací administrace školského a vzdělávacího systému. V současné době se oblast dalšího profesního vzdělávání upravuje zejména následujícími normami:

- Zákon č. 630/1998 o profesním vzdělávání - úprava se vztahuje na vzdělávání mladých i dospělých; dále rozvádí dekret č. 812/1998
- Zákon č. 631/1998 o profesním vzdělávání dospělých – zákon se zaměřuje na vyšší (sekundární) profesní vzdělávání, další profesní vzdělávání a speciální profesní kvalifikace; dále rozvádí dekret č. 812/1998
- Zákon č. 632/1998 o tzv. lidovém vzdělávání dospělých – zákon upravuje fungování sítě zvláštních vzdělávacích institucí, které poskytují kurzy různé povahy na základě dobrovolné účasti dospělých, často založené na komunitních aktivitách, a bez primárního zaměření na získání diplomu či profesní kvalifikace
- Zákon č. 964/2004 o jazykových zkouškách – upravuje oblast testování a certifikace znalostí cizích jazyků.

Administrativní zajištění

Na vládní úrovni je za organizaci a fungování oblasti dalšího profesního vzdělávání odpovědné Ministerstvo školství. Ministerstvo se prostřednictvím zvláštních komisí podílí na rozvoji kontaktů mezi profesním vzděláváním a praxí. Všechny státní vzdělávací instituce a instituce podléhající státnímu dohledu spadají do kompetence tohoto ministerstva.

Pod jeho kompetenci působí Rada pro vzdělávání dospělých, jejímiž členy jsou zástupci různých zájmových skupin. Rada se zabývá výzkumem, rozvojem a hodnocením projektů vzdělávání dospělých.

Vedle této instituce je ministerstvu ještě podřízena Finská národní rada pro vzdělávání, expertní orgán, jehož úkolem je spoluvytvářet vzdělávací politiku vlády. V jejím rámci pracují kvalifikační komise, které organizují a dohlíží na kvalifikační standardy v profesním vzdělávání dospělých a mimo jiné jsou zodpovědné i za vypracovávání testů.

Do administrace dalšího profesního vzdělávání se zapojují také místní orgány státní správy (Státní úřady regionů), které např. rozhodují o rozdělování dotací na specifické vzdělávací programy.

Poslední úrovní institucionálního zajištění jsou orgány samosprávy, které na základě vlastní iniciativy organizují programy vzdělávání dospělých a školení. Také spravují většinu institucí poskytujících všeobecné vyšší vzdělání dospělým, centra profesního vzdělávání dospělých a další podobné organizace. Mezi mírou angažovanosti jednotlivých radnic v této oblasti lze nicméně pozorovat značné rozdíly.

Do oblasti dalšího profesního vzdělávání se zapojují i podnikatelské subjekty, zejména poskytováním financí jak vzdělávacím institucím, tak svým zaměstnancům, ale také provozováním vlastních vzdělávacích zařízení, organizací a poskytováním praxí atp.

Financování

Většina institucí zabývajících se vzděláváním dospělých je adresátem státní finanční podpory, bez ohledu na jejich veřejný či soukromý charakter. Každoroční výše příspěvku státu se vypočítává podle zvláštní metodiky na základě kritérií počtu studentů, odučených hodin atd.

Dalšími formami financování jsou poplatky studentů, dotace místní samosprávy či organizace soukromoprávního charakteru. Některé instituce získávají finance z poskytování svých služeb zájemcům z veřejného (např. rekvalifikační kurzy hradí Ministerstvo práce) i soukromého sektoru.

Mimo veřejné financování spadají vnitropodniková školení, byť by je poskytovaly veřejné instituce.

Akreditace a evaluace

Podle zákona o profesním vzdělávání musí mít organizace, které se v této oblasti pohybují, licenci od Ministerstva školství.

Pro organizace poskytující všeobecné vzdělávání platí následující postup:

Obecný organizační rámec studijních programů stanovuje vláda, která určuje hodinové dotace výuky v různých studijních programech a oborech. Finská národní rada pro vzdělávání

rozhoduje o cílech a základních osnovách studijních programů a oborů. Poskytovatel kurzů potom na základě těchto parametrů vypracuje vlastní studijní plán a syllaby daných kurzů.

Sektor tzv. svobodného vzdělávání dospělých, vzhledem k tomu, že se jedná o neformální vzdělávací instituce, nepodléhá vládní regulaci, co se obsahu nabízených kurzů týká.

Všechny organizace jsou ze zákona povinny pravidelně provádět hodnocení vlastních aktivit a jejich efektivity. Tato sebehodnocení potom poskytují veřejnosti.

Pro organizace poskytující profesní vzdělávání a školení jsou závazná tato pravidla:

Národní regulace, za kterou nesou odpovědnost Ministerstvo školství a Finská národní rada pro vzdělávání, se týká formálních vzdělávacích zařízení, která absolventům svých kurzů poskytují příslušné diplomy a certifikáty. Ty mohou zájemci získat buď prostým vykonáním příslušné zkoušky znalostí a dovedností bez na to, kde tyto znalosti a dovednosti nabyli, nebo absolvováním daného kurzu, který je rovněž zakončen zkouškou. Regulativní ustanovení dále definují základní požadavky na získání konkrétní kvalifikace a metody ověření jejího osvojení.

Ministerstvo školství potvrzuje oblasti certifikovaných kvalifikací, Finská národní rada pro vzdělávání zase vypracovává konkrétní programy a stanovuje požadavky na získání kvalifikace. Kvalifikační testy jsou pak v dané oblasti jednotné pro celou zemi.

Programy celoživotního vzdělávání na univerzitách nepodléhají zvláštnímu způsobu akreditace, resp. jejich poskytování je regulováno standardním dohledem nad univerzitami. Všechny finské univerzity jsou státní.

Absolvent kurzu z univerzitních programů celoživotního vzdělávání neobdrží diplom, nicméně v případě zahájení standardního studia mu mohou být takto absolvované předměty uznány.

Hodnocení vzdělávacích organizací a jejich programů se zabývají dvě nezávislé expertní instituce spolupracující s Ministerstvem školství, Hodnotící rada pro vzdělávání a školení a Finská rada pro evaluaci vyššího vzdělávání. Jejich úkolem je nejen poskytovat informace a potřebný servis organizacím při jejich sebehodnocení, ale také provádět hodnocení celé školské a vzdělávací politiky. Vedou zároveň registr vzdělávacích institucí a studijních programů, do něhož jsou zaznamenávány výsledky hodnocení.

Zdroje informací

Kyrö, Matti: *Vocational education and training in Finland. Short description*. Luxembourg: Office of Official Publication of the European Communities, 2006. ISBN 92-896-0447-6.

Dostupné on-line:

http://www.trainingvillage.gr/etv/Upload/Information_resources/Bookshop/436/5171_en.pdf

European Commission: *Structures of education, vocational training and adult education systems in Europe: 2007 Edition. Finland*.

Dostupné on-line: http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/041DN/041_FI_EN.pdf

Nyysölä, Kari: *Achieving the Lisbon Goal. The Contribution of Vocational Education and Training Systems. Country Report: Finland*. Dostupné on-line:

http://www.refernet.org.uk/documents/Country_Report_Finland.pdf

Norsko

Sektor dalšího profesního vzdělávání v Norsku je velmi různorodý a složitý, a to co se administrace ze strany státu týká (zejm. v důsledku decentralizace), stejně jako množství subjektů, které kurzy dalšího profesního vzdělávání nabízejí (veřejné i soukromé, komunitní).

Rámec dalšího profesního vzdělávání doznal koncem 90. let a na počátku nového tisíciletí značných změn, vznikly některé nové instituce (NOKUT – 2003, VOX – 2001), které se podílí na organizaci, podpoře a zajišťování a kontroly kvality tohoto vzdělávacího sektoru.

Právní úprava

Oblast dalšího profesního vzdělávání není v Norsku upravenou jednou zvláštní právní normou, různými svými ustanoveními se jí dotýká několik zákonů.

- Školský zákon z roku 1998 upravuje oblast primárního, sekundárního i vyššího školství, včetně základního rámce profesního vzdělávání
- Zákon o vzdělávání dospělých z roku 1976 ve znění pozdějších předpisů upravuje vzdělávání dospělých v oblastech, kde tak nečiní školský zákon
- Zákon o vysokém školství z roku 1995 se dalšího profesního vzdělávání dotýká ustanoveními o organizačních aspektech
- Zákon z roku 1984 o lidových školách
- Zákon z roku 2003 o pregraduálním profesním vzdělávání upravuje fungování veřejných a soukromých profesně orientovaných vzdělávacích organizací
- Zákon z roku 2005 o vysokých školách a univerzitách

Administrativní zajištění

Na vládní úrovni je administrací a vytyčováním základních pravidel dalšího profesního vzdělávání pověřeno Ministerstvo školství a výzkumu. To rovněž stanovuje obsah a pedagogické náležitosti vzdělávání dospělých pro potřeby pracovního trhu (rekvalifikační kurzy atp.), jehož financování nicméně patří do kapitoly Ministerstva práce.

Vzdělávání dospělých do úrovně středoškolského vzdělávání a vzdělávání imigrantů mají v kompetenci obce, vzdělávání dospělých vyšší než středoškolské zajišťují vyšší územněsprávní celky (hrabství).

Vedle toho působí nevládní organizace, jako např. Lidová univerzita nebo Dělnická vzdělávací asociace, které samy nabízejí kurzy pro dospělé a jsou poradními partnery státních orgánů.

VOX (Národní centrum pro celoživotní vzdělávání) je vládní organizací, podřízenou Ministerstvu školství a výzkumu, v jejímž popisu práce je podpora dalšího profesního vzdělávání dospělých.

Vlastní akreditaci a evaluaci organizací nabízejících kurzy dalšího profesního vzdělávání je v kompetenci NOKUT, Norské agentury pro zajištění kvality ve vzdělávání, která uděluje akreditační certifikáty jak organizacím, tak jejich kurzům. Vedle toho certifikuje dosažené vzdělání cizincům žijícím v Norsku atd. NOKUT je vládní agenturou, která úzce spolupracuje s Ministerstvem školství, je však na něm ve své činnosti nezávislá.

Financování

Zdroje financování dalšího profesního vzdělávání a vzdělávání dospělých se odvíjí od úrovně státní správy, která je za ten který sektor odpovědná (místní, regionální, vládní).

Kurzy dalšího profesního vzdělávání na univerzitách a akademiích bývají zpoplatněny, a to i ze strany veřejných vysokých škol.

Stát z 50 % finančně podporuje chod tzv. lidového školství, příjemci státních dotací jsou rovněž další studijní asociace i soukromé instituce dálkového vzdělávání. Ve všech těchto organizacích se za absolvované kurzy platí.

Akreditace a evaluace

Udílení akreditací v oblasti vyššího vzdělávání je v kompetenci výše zmíněné agentury NOKUT. Veřejné i soukromé subjekty podstupují stejný proces udílení akreditace. Ten je dvoustupňový:

1. akreditace vzdělávací instituce,
2. akreditace nabízených kurzů/studijních programů, o kterou si mohou zažádat pouze organizace, které již obdržely akreditaci jako instituce.

Mezi kritéria posuzování žádosti o akreditaci instituce patří organizační struktura, oblast financování, infrastruktura, vazby na mezinárodní spolupráci, personální zajištění atp. Hodnocení jednotlivých studijních programů se pak soustředí na jejich osnovu, konkrétní personální obsazení, technické vybavení.

Udělené akreditace podstupují pravidelné revize/audity ze strany expertní komise NOKUT, která může v případě zjištění závažných nedostatků nařídit jejich odstranění, případně akreditaci odejmout. Všechna zjištění NOKUT jsou postupována organizaci, které se to týká, a Ministerstvu školství a jsou veřejná.

Zdroje informací

European Commission: *Structures of education, vocational training and adult education systems in Europe. Norway 2005/06*. Dostupné on-line:

http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/041DN/041_NO_EN.pdf

Shapiro, Hanne: *Achieving the Lisbon Goal: The Contribution of Vocational Education and Training Systems. Country Report: Norway*. Dostupné on-line:

http://www.refernet.org.uk/documents/Country_Report_Norway.pdf

NOKUT, Norská agentura zajištění kvality ve vzdělávání, <http://www.nokut.no>

Portugalsko

Vzhledem k výrazné zaostalosti vzdělávacího systému v Portugalsku v období nedemokratického režimu do roku 1974 se velká část vzdělávání dospělých a dalšího profesního vzdělávání zaměřovala a dodnes částečně zaměřuje na překonání tohoto handicapu, včetně boje proti ngramotnosti. Od především sociálního cílení daných vládních programů vzdělávání dospělých je od 90. let pozorovatelný posun k politice rozvoje celoživotního profesního vzdělávání v reakci na potřeby zvyšující se dynamiky pracovního trhu.

Právní úprava

- Školský zákon č. 46/1986 upravuje strukturu školského systému, včetně profesního vzdělávání a dalšího vzdělávání mladých a dospělých
- Zákon č. 401/1991 o školení v rámci vzdělávacího systému
- Zákon č. 405/1991 o školeních pro potřeby trhu práce
- Zákon 171/2004 o vzniku Institutu kvality vzdělávání (IQF); navazuje na Zákon č. 115/1997 o vzniku Institutu inovace a vzdělávání (INOFOR), jehož je IQF nástupnickou institucí

Administrativní zajištění

Fungování školské soustavy je na vládní úrovni v kompetenci Ministerstva školství, které se o některé pravomoci dělí s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Vládní institucí, která provádí udílení akreditaci vzdělávacím organizacím, je Institut kvality vzdělávání (*Instituto para a qualidade na formação* - IQF), který kompetečně spadá pod Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Pod Ministerstvem práce a sociálních věcí dále pracuje Institut práce a profesního vzdělávání (*Instituto do emprego e formação profissional* - IEFPP), který se zabývá profesním vzděláváním ve vztahu k potřebám trhu práce. V jeho popisu práce je i certifikace profesních dovedností a znalostí osob.

Akreditace a evaluace

Všechny organizace (právnícké osoby), které svou činností zasahují do oblasti vzdělávání, mohou požádat o akreditaci, již uděluje státní Institut kvality vzdělávání (IQF). Získání akreditace je povinné pro organizace, které pobírají či žádají o finance z veřejných zdrojů.

Do hodnocení žádosti o akreditaci vstupují kritéria jako obecná strategie dané organizace, její administrace a lidské zdroje, plán cílů a soustavné zlepšování vlastního fungování, schopnost dostát zákonným požadavkům, např. co se ochrany osobních dat týká. Další kritéria jsou dána specificky podle oborů, jimiž se dané organizace zabývají, např. dostatečné technické vybavení, dodržení bezpečnostních norem atp.

Žádost o akreditaci se všemi potřebnými údaji organizace předá IQF, který do 45 dnů od doručení vydá zprávu, kterou je buď akreditace de facto udělena, nebo je v ní upozorněno na nedostatky, které brání udělení akreditace. Žadatelská organizace potom může do stanovené doby na obsah zprávy reagovat. Konečné rozhodnutí o udělení akreditace je v kompetenci Rady IQF.

Akreditace jsou platné po dobu jednoho až tří let, v závislosti na kvalitě předložené žádosti.

Po dobu platnosti akreditace mohou zástupci IQF vyžadovat po organizaci relevantní informace nebo provádět inspekce na místě a dalšími prostředky průběžně ověřovat kvalitu vzdělávacího zařízení.

Akreditace jsou udíleny ve třech kvalitativních stupních a od toho se odvíjí frekvence a intenzita prověřování ze strany IQF:

AC 1: Vysoká kvalita – nejmenší frekvence a intenzita

AC 2: Střední kvalita – střední frekvence a intenzita

AC 3: Nízká kvalita – vysoká frekvence a intenzita

Akreditovaná organizace může po dobu platnosti akreditace požádat o její změnu, co se například oborového rozsahu či poskytovaných služeb – např. nově zavedený e-learning – týká.

Přibližně tři měsíce před vypršením platnosti akreditace by organizace měla požádat o její obnovení. Procedura obnovení akreditace v podstatě odpovídá procesu žádosti o akreditaci, požadavky na prokazování jsou však vzhledem k předchozím kontrolám IQF výrazně nižší.

Akreditace také může být pro hrubé porušení pravidel odejmuta, a to buď dočasně, nebo s definitivní platností.

Zdroje informací

Institut kvality vzdělávání, <http://www.iqf.gov.pt>

European Commission: *Structures of Education, Vocational Training and Adult Education in Europe. Portugal, 2005/06.*

Dostupné on-line: http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/041DN/041_PT_EN.pdf

Rakousko

Administrace a regulace oblasti školství a vzdělávání je vzhledem k federativnímu uspořádání země decentralizovaná, přičemž míra decentralizace se liší podle stupně vzdělávacího programu.

Drtivá většina programů dalšího profesního vzdělávání je poskytována soukromými subjekty, zejména firmami, ale např. i církvemi.

Právní úprava

V Rakousku neexistuje zvláštní právní úprava oblasti dalšího profesního vzdělávání, některých jeho aspektů se nicméně dotýkají jiné právní normy:

- Zákon č. 171/1073 o podpoře vzdělávání dospělých, stanovuje podmínky, za kterých mohou být projekty vzdělávání dospělých podporovány státem
- Zákon č. 472/1986 o organizaci školství stanovuje strukturu školského systému a odpovědnost jeho součástí
- Zákon č. 33/1997 o školském vzdělávání upravuje oblast profesního vzdělávání dospělých i mladých

Administrativní zajištění

V Rakousku dochází k dělení kompetencí, a to jak v horizontální rovině (mezi jednotlivá ministerstva podle charakteru školy), tak po vertikále (federální vláda, vlády jednotlivých spolkových zemí). Ministerstvo školství je ve vztahu ke vzdělávacím zařízením hlavní kontrolní institucí. Navíc přímo spravuje několik technických škol. Ministerstvo zemědělství, lesů a vodního hospodářství má v kompetenci zemědělské, lesnické a podobně zaměřené školy, včetně jejich částečného financování. Ministerstvo zdravotnictví spravuje zdravotnické školy, Ministerstvo hospodářství a práce spravuje oblast firemního vzdělávání. Do finančních záležitostí organizací poskytujících další profesní vzdělávání zasahuje také Ministerstvo financí, např. v oblasti daňových úlev atp. (viz dále).

Na úrovni spolkových zemí pak dochází k dalšímu přenosu kompetencí. Tato kompetenční rozmanitost bývá dávana za příčinu dosavadní neexistence vládní strategie rozvoje a podpory dalšího profesního vzdělávání.

Organizace poskytující programy dalšího profesního vzdělání neziskového charakteru se sdružují v Konferenci pro vzdělávání dospělých (*Konferenz der Erwachsenenbildung Österreichs* – KEBÖ). Nejedná se o zájmovou skupinu v pravém smyslu slova, spíše o think-tank, expertní servisní organizaci, jejímž úkolem je přispívat k rozvoji sektoru. Sama žádné vzdělávací aktivity nevyvíjí.

Rakouská hospodářská komora (*Wirtschaftskammer Österreichs*) vstupuje do oblasti dalšího profesního vzdělávání prostřednictvím Institutu podpory hospodářství (*Wirtschaftsförderungsinstitut*), který realizuje vzdělávací programy pro dospělé. Stejně tak Odborová komora (*Kammer für Abreiter und Angestellte*) a Odborová federace (*Österreichischer Gewerkschaftsbund*) nabízejí vlastní studijní programy pro dospělé.

Financování

Financování dalšího profesního vzdělávání je z větší části zajišťováno soukromými subjekty: firmami pro své zaměstnance a jednotlivci. Podle zákona z roku 1973 o podpoře vzdělávání dospělých mohou vzdělávací instituce získávat finance z veřejných zdrojů (nemají však na ně právní nárok), a to pouze ty, které fungují na neziskové bázi.

Firmy potom mohou získat státní podporu na další profesní vzdělávání svých zaměstnanců dvojitou formou (příčemž volba jedné z možností vylučuje druhou):

- úlevou na daních: až do 20 % nákladů na programy dalšího profesního vzdělávání (realizovaného vlastními kapacitami nebo z vnějších zdrojů), ne však více než 2 000 eur na den. O tuto sumu se snižuje základ daně z příjmu společnosti.
- Přímou dotací do výše 6 % nákladů na školení a vzdělávání zaměstnanců u externí organizace.

Jednotlivci potom mohou požádat o státní podporu na doplnění vzdělání, jedná se o mimo jiné i o prostředky z Evropského sociálního fondu.

Na úrovni jednotlivých spolkových zemí existují další formy podpory dalšího profesního vzdělávání a jeho kofinancování.

Akreditace a evaluace

Rakouský sektor dalšího profesního vzdělávání mimo školský systém je ponechán tržní regulaci, resp. poptávce po konkrétních kurzech. Již zmiňovaný zákon o podpoře vzdělávání dospělých z roku 1973 ostatně stanoví, že stát nemůže zasahovat do studijních programů ani personálního zajištění vzdělávacích ústavů, a to ani v případě, že je finančně podporuje. To na jednu stranu vytváří flexibilní prostředí, které je schopné poměrně rychle reagovat na změny na trhu práce a nabídka vzdělávacích programů je velmi široká, na straně druhé je však tento systém kritizován pro nedostatečné záruky kvality nabízených vzdělávacích kurzů.

Existují nicméně samosprávné regulační orgány, např. u vysokých odborných škol (*Fachhochschulen*) je to Rada vysokých odborných škol (*Fachhochschulerrat*), která dohlíží nad kvalitou nabízených programů a může v případě zjištění vážných nedostatků přistoupit k sankcím. Členové rady jsou sice do svých funkcí jmenováni Ministerstvem školství, podle zákona jsou však ve výkonu funkce nezávislí a nepodléhají žádným instrukcím.

Zdroje informací

Archan, Sabine – Mayr, Thomas: *Vocational education and training in Austria. Short description*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2006.

Švédsko

Programy profesionálního vzdělávání a vzdělávání dospělých jsou ve Švédsku realizovány na třech úrovních:

1. základní a střední školství pro dospělé, včetně vzdělávání imigrantů
2. pregraduální profesionální vzdělávání a školení,
3. tzv. lidové školství a další, např. studijní asociace, komunitní vzdělávací programy atp.

Vyšší a vysoké školství ve Švédsku prochází v současnosti reformou, v letech 2001-2006 byl proveden audit všech institucí poskytujících vzdělání na této úrovni, z jehož závěrů by měla být přijata opatření ke zkvalitnění této části školského systému.

Právní úprava

Oblast dalšího profesního vzdělávání v současné době upravují následující právní normy:

- Školský zákon č. 1100/1985
- Zákon č. 1434/1992 o vysokém školství
- Zákon č. 1109/1991 o poskytování profesního vzdělání za úplatu

Administrativní zajištění

Na vládní úrovni je kompetenčně příslušné Ministerstvo školství, výzkumu a kulturní, v některých aspektech – zejména co se přizpůsobení školského systému požadavkům pracovního trhu týká - spolupracuje s Ministerstvem zemědělství výživy a spotřebitele a Ministerstvem průmyslu, zaměstnanosti a komunikací.

Institucí přímo pověřenou dohledem, včetně dohledu nad oblastí dalšího profesního vzdělávání, je Národní agentura pro školství (*Skolverket*), z níž se vydělila servisní poradenská odnož, Národní agentura pro zkvalitnění školství (*Myndigheten för skolutveckling*), a pro oblast vyššího a vysokého školství Národní agentura pro vysoké školství.

Financování

Přibližně polovina organizací působících v oblasti profesní vzdělávání dostává státní finanční podporu, v mnoha případech jsou poskytována i stipendia jednotlivým studentům. Ostatní instituce získávají finance ze školného, resp. odměny za realizaci vzdělávacího programu.

Všechny instituce, nezávisle na způsobu svého financování, podléhají státnímu dohledu (prostřednictvím výše zmíněných agentur), co se kvality poskytovaných služeb týká.

Akreditace a evaluace

Kvalitativní standardy studijních programů jsou stanoveny Národní agenturou pro školství, která rovněž kontroluje jejich dodržování. Kontroly sledují, nakolik organizace naplňují obecná zákonná ustanovení, vlastní statutární pravidla a národně stanovené standardy studijních programů.

Požadavky na kvalifikaci pedagogického personálu jsou stejné, jako pro vyučující běžného vyššího a vysokoškolského studia.

Zdroje informací

Shapiro, Hanne: *Achieving the Lisbon Goal: The Contribution of Vocational Education and Training Systems. Country Report: Sweden*. Dostupné on-line:
http://www.refernet.org.uk/documents/Country_Report_Sweden.pdf

Velká Británie

Oblast dalšího profesního vzdělávání je ve Velké Británii odlišně upravena v Anglii, Walesu, Severním Irsku i ve Skotsku. Zároveň byla v souvislosti s procesem devoluce konce 90. let minulého století přenesena řada kompetencí státní správy na místní úroveň, oblast školství a vzdělávání byla jednou z nich. V důsledku toho je cele institucionální uspořádání značně složitě, nicméně instituce Anglie, Walesu a Severního Irsku spolu úzce spolupracují.

Právní úprava

V současné době neexistuje jednotná právní úprava oblasti dalšího profesního vzdělávání platná pro celou Velkou Británii. Některé dílčí normy se nicméně této oblasti dotýkají.

- Zákon o učení a dovednostech z roku 2000, který upravuje organizace odpovědné za řízení sektoru dalšího vzdělávání
- Školský zákon z roku 2002, jenž na obecné rovině stanoví základní náležitosti, práva a povinnosti školských zařízení
- Zákon o zaměstnanosti z roku 2002, který se dalšího profesního vzdělávání dotýká zejména z pohledu potřeb trhu práce

Vedle toho existuje celá řada právních norem jednotlivých součástí státní správy, Anglie, Walesu, Severního Irsku a Skotska.

Administrativní zajištění

Každá ze čtyř částí Spojeného království disponuje vlastní soustavou institucí, které administrují oblast školství a vzdělávání. Obecný rámec vzdělávací politiky stanovují příslušné orgány exekutivy, procesem udílení akreditací institucím (a kvalifikacím), které žádají o finanční podporu z veřejných zdrojů, se zabývají příslušné úřady:

- Úřad pro kvalifikace a studium (*Qualification and Curriculum Authority – QCA*) v Anglii,
- Waleský úřad pro kvalifikace, studium a testování (*Qualification, Curriculum and Assessment Authority for Wales – ACCAC*) ve Wales,
- Rada pro studium, zkoušení a testování (*Council for the Curriculum, Examinations and Assessment – CCEA*) v Severním Irsku,
- Skotský úřad pro kvalifikace (*Scottish Qualification Authority – SQA*) ve Skotsku.

Tyto regulační instituce mají za úkol stanovovat a zveřejňovat kritéria pro udílení akreditací, provádět akreditační řízení v souladu s těmito kritérii, vykonávat dohled nad již akreditovanými kvalifikacemi a vypracovávat zprávy o těchto kvalifikacích.

Financování

V průběhu 90. let doznalo financování dalšího profesního vzdělávání a vzdělávání dospělých značných změn, zejména pak v podpoře soukromého financování této oblasti, včetně posílení individuální spoluúčasti (ta se týká zejména dalšího profesního vzdělávání). Velkou měrou jsou do financování kurzů a školení pro své zaměstnance zapojeni zaměstnavatelé.

Existují odlišnosti mezi Anglií, Severním Irskem, Skotskem a Walesem, a to jak co do rozsahu veřejného financování, tak do způsobu jeho administrace. Existují i daňová zvýhodnění pro jednotlivce při platbě za kvalifikační kurz atp.

Akreditace a evaluace

Postup udílení akreditací platný v Anglii, Walesu a Severním Irsku (provádějí tři výše zmíněné úřady – QCA, ACCAC a CCEA -, přičemž QCA má postavení koordinátora akreditací:

Organizace, která má zájem o udělování certifikovaných kvalifikací, musí nejprve příslušný regulační úřad požádat o vlastní licenci. Jedná se o první stupeň akreditačního řízení. Při posuzování této žádosti jsou sledovány organizační struktura žádajícího subjektu, expertní náležitosti, technická vybavenost, finanční stabilita atp. Seznam organizací, které úspěšně prošly touto fází akreditace, je dostupný na internetových stránkách QCA¹.

Po obdržení této licence může organizace zažádat o akreditaci konkrétních kvalifikací či jejich skupin. Jedná se o druhý stupeň akreditačního řízení. Při něm žadatelská organizace vyplní předepsaný dotazník týkající se dané kvalifikace. Složitost a doba trvání tohoto procesu závisí na schopnosti organizace prokázat svou připravenost udržovat kvalitu kvalifikací.

Již akreditované kvalifikace, stejně jako organizace, která je nabízí, jsou potom předmětem pravidelného monitoringu ze strany regulačních institucí, který se zaměřuje na sledování dodržování kritérií, na základě kterých byla akreditace udělena. O svých zjištěních úřad informuje monitorovanou organizaci.

Regulační úřad má rovněž právo žádat po organizaci odstranění nedostatků, a to ve všech fázích procesu akreditace (udělení licence organizaci i vlastní akreditace kvalifikací), v důsledku provedené průběžné kontroly i v souvislosti s potřebou změn kvalifikace, která je v zájmu jejich držitelů. Úřad rovněž musí být neprodleně informován o jakýchkoliv změnách v poskytovaných kvalifikacích ze strany organizací.

Při zjištění závažných nedostatků může regulační úřad udělit organizaci sankci, která může ústít až v odejmutí akreditace.

Ve Skotsku je procesem udílení akreditací a výkonem dohledu pověřen Skotský úřad pro kvalifikace (SQA). Akreditační proces v první stupni požaduje uznání organizace a přidělení příslušného statutu:

- soukromý poskytovatel kvalifikací;
- organizace soukromého i veřejného sektoru, které poskytují školení pro své zaměstnance;
- škola;
- akademie.

Uznání organizace se zakládá na zhodnocení její organizační struktury, managementu, finančních poměrů atd.

Všechny takto uznané organizace mohou požádat o akreditaci konkrétní kvalifikace. Ty jsou ve Skotsku členěny do tří hlavních skupin: skotské profesní kvalifikace, národní kvalifikace a vyšší národní kvalifikace. Vedle toho ještě existuje několik specifických uznávaných kvalifikací (např. pracovní dovednosti ad.).

---

¹ <http://www.accreditedqualifications.org.uk/AwardingBodyDirectory.aspx>

Proces akreditace konkrétní kvalifikace potom zahrnuje prověrku technických, personálních, expertních a dalších náležitostí. Po uzavření řízení obdrží organizace rozhodnutí, které může být kladné, kladné s výhradami a podmínkou odstranění vyjmenovaných nedostatků, nebo záporné. Pro tento účel má organizace povinnost vše řádně doložit. Organizace je uvedena do databáze SQA až poté, co je jí akreditována první kvalifikace.

Akreditační řízení je zpoplatněno, v současné době činí poplatek 450 liber.

Zdroje informací

Cuddy, Natalia – Leney, Tom: *Vocational education and training in the United Kingdom. Short description*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2005. ISBN 92-896-0413-1

QCA: *The statutory regulation of external qualifications in England, Wales and Northern Ireland*. London: QCA 2004.

Dostupné on-line <https://orderline.qca.org.uk/gempdf/1845817281.pdf>

QCA: *The Regulatory Authorities' Accreditation Handbook*. Dostupné on-line: http://www.qca.org.uk/downloads/3558_accreditation_handbook_version2.pdf